

Til Universitetsstyret
Fra Universitetsdirektøren

Sakstype: Vedtakssak
Møtesaksnr.: V-sak 3
Møtenr.: 3/2016
Møtedato: 3. mai 2016
Notatdato: 21. april 2016
Arkivsaksnr.: 2014/10841
Saksansvarlig: Enhet for lederstøtte
Saksbehandler: Magnus Otto Rønningen og Marianne Løken

Satsing/insentivering på frie midler til forskning og mulige mekanismer for en slik satsing

Henvisning til lovverk, plandokumenter og tidligere behandling i styret

- Universitetsstyret 20. oktober 2015 – V-sak 5 Oppfølging av forslaget til styremedlemmene Gundersen og Widerberg om frie midler til forskning
- Universitetsstyret 23. juni 2015 – V-sak 5 Fordeling 2016 – Årsplan 2016-2018
- Universitetsstyret 2. desember 2014 – V-sak 4 Frie midler til forskning
- Universitetsstyret 11. september 2014 - V-sak 4 Frie midler til forskning

Hovedproblemstillinger i saken

Universitetsstyret fattet i V-sak 5 «Oppfølging av forslaget til styremedlemmene Gundersen og Widerberg om frie midler til forskning» punkt 2 den 20. oktober 2015 følgende vedtak:

«Styret ber administrasjonen komme tilbake med to saker der det gjøres rede for styrets økonomiske handlingsrom. Samt drøftes en satsing/incentivering på fri forskning, og mulige mekanismer for en slik satsing. Frem mot vedtakelsen av fordeling 2017. I denne saken fremlegges også oversikt over driftsmidler per vitenskapelig ansatt.»

I det vedlagte notatet beskrives flere konkrete alternativer for hvordan en satsing på frie midler til forskning kan gjennomføres.

Slik vi vurderer det, er det fire hovedspor for vurderingene:

1. Det etableres ingen ny sentral ordning (alternativ 1)
2. Styrking av driftsmidler til fast vitenskapelig ansatte (alternativ 2)
3. Det etableres en insentivordning for å forbedre søknadene til FRIPRO/NFR til påfølgende år (alternativ 3)
4. Det etableres en ordning med prosjektstøtte der UiO helt eller delvis brofinansierer prosjektene i inntil 3 år, til de eventuelt blir innvilget i NFR (alternativ 4)

Forslag til vedtak er basert på beskrivelsene av de fire alternativene og konklusjonen i vedlagte fremleggsnotat.

FORSLAG TIL VEDTAK:

Universitetsstyret ber universitetsdirektøren arbeide videre med å utdype og konkretisere alternativ som er omtalt som "Delvis brofinansiering av prosjektene - Etablering av årlig øvre ramme, punkt 2: dekanene prioriterer og innstiller til rektor for beslutning" (alternativ 4e, 2), frem til styret behandler UiOs årsplan 2017-19 og fordeling 2017 den 20.-21. juni 2016.

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
universitetsdirektør

Ellen Johanne Caesar
direktør for virksomhets- og økonomistyring

Vedlegg:

- Notat om satsing/insentivering på frie midler til forskning og mulige mekanismer for en slik satsing

FRA
UNIVERSITETSDIREKTØREN

FREMLEGGNOTAT

Møtesaksnr.: V-sak 3
Møtedato: 3. mai 2016
Notatdato: 21. april 2016
Arkivsaksnr.: 2014/10841
Saksbehandler: Rønningen/Løken

TIL
UNIVERSITETSSTYRET

Satsing/incentivering på frie midler til forskning og mulige mekanismer for en slik satsing.

Bakgrunn

Universitetsstyret fattet i V-sak 5 «Oppfølging av forslaget til styremedlemmene Gundersen og Widerberg om frie midler til forskning» punkt 2 den 20. oktober 2015 følgende vedtak:

«Styret ber administrasjonen komme tilbake med to saker der det gjøres rede for styrets økonomiske handlingsrom. Samt drøftes en satsing/incentivering på fri forskning, og mulige mekanismer for en slik satsing. Frem mot vedtakelsen av fordeling 2017. I denne saken fremlegges også oversikt over driftsmidler per vitenskapelig ansatt.»

Det konkrete forslaget fra styremedlemmene Gundersen og Widerberg går ut på å etablere en ordning ved UiO for søknader om frie midler til NFR som gis beste karakter innenfor respektive fagområder, men som ikke innvilges (jf tidligere styrenotat 10.-11. september 2014, v-sak 4 og 2. desember 2014, V-sak 4).

Som ledd i forberedelsene til et notat om satsing/incentivering på fri forskning, fikk universitetsstyret 14. mars 2016 seg forelagt resultatene av kartleggingen av driftsmidler per vitenskapelig ansatt ute på enhetene for 2013 og 2014. Universitetsstyret tok saken til etterretning (V-SAK 6 Oppfølging av styrevedtak om frie midler til forskning: Kartlegging av driftsmidler)

Hovedproblemstillinger

I dette notatet beskrives flere konkrete alternativer for hvordan en satsing på frie midler til forskning kan gjennomføres.

Slik vi vurderer det, er det fire hovedspor for vurderingene:

1. Det etableres ingen ny sentral ordning (alternativ 1)
2. Styrking av driftsmidler til fast vitenskapelig ansatte (alternativ 2)
3. Det etableres en insentivordning for å forbedre søknadene til FRIPRO/NFR til påfølgende år (alternativ 3)
4. Det etableres en ordning med prosjektstøtte der UiO helt eller delvis brofinansierer prosjektene i inntil 3 år, til de eventuelt blir innvilget i NFR (alternativ 4)

Alternativ 1 – Ingen ny sentral ordning

Analyser av utviklingen av UiOs bevilgning og tilgangen på frie midler, indikerer at de finansielle vilkårene for forskning ved UiO har hatt en positiv utvikling de siste årene (jf. styrenotat til universitetsstyret 20. oktober 2015, V-sak 5 Oppfølging av forslaget til styremedlemmene Gundersen og Widerberg om frie midler til forskning).

Dekanene er bekymret for at etablering av en ny sentral ordning vil svekke faglig autonomi. Dekanene oppsummerer dette slik:

1. Forslaget vil redusere enhetenes mulighet for fri forskning

Fakultetene ønsker en høy andel fast vitenskapelig ansatte, og ser dette som den viktigste garantist for fri forskning. For å oppnå dette, kreves stabile og forutsigbare rammer. Forslaget vil kunne svekke grunnlaget for universitetsstyrets årsplantiltak, men også bidra til å svekke lokal faglig autonomi. På sikt kan kvaliteten på breddeforskning svekkes.

2. Reduserer motivasjon til å søke eksterne midler, særskilt EU

Fakultetene mener forslaget reduserer motivasjonen for å søke finansiering fra EU, et sentralt punkt i UiOs vedtatte årsplan for 2016-2018. Fakultetene har lojalt fulgt oppfordringen fra styret om å støtte og motivere forskere og forskergrupper til å konkurrere internasjonalt. Gjennom ulike tiltak støtter fakultetene opp om fri forskning, eksempelvis til støtteordninger knyttet til eksterne prosjekter som SFF- og ERC-søknader.

3. Betydelige egenandeler i FRIPRO og Fellesløft

Fakultetene fremhever at UiO er allerede en del av et fellesløft, der vi både sentralt og lokalt bidrar med vesentlige egenandeler.

Alternativ 2 – Styrke årlig tildeling til driftsmidler til fast vitenskapelig ansatte

Frie midler handler om mer enn driftsmidler: den frie forskningen opprettholdes best gjennom strategisk rekruttering og sammenhengende tid til forskning. Dette innebærer varige, planlagte og forutsigbare løsninger. Det fremste konkurransefortrinn er mulighet for ansettelse i fast vitenskapelig stilling der man fritt kan forfølge sine forskningsinteresser. I tillegg understrekes viktigheten av støtten i form av rekrutteringsstillinger, stimuleringsmidler, vitenskapelig utstyr, laboratorier, teknisk/administrativ støtte og øvrig infrastruktur.

Fakultetene opplever ikke mangel på driftsmidler, og kan ikke se at det økonomiske volumet på driftsmidler har gått ned de senere årene.

Det anbefales at fakultetene og instituttene håndterer dette innenfor sine ordinære rammebevilgninger. Det forutsettes at fakultetene oppfyller ansvaret for føringene som ble gitt i disponeringskrivet for 2011 i forbindelse med at øremerkingen av småforskermidlene bortfalt.

Det anbefales ingen sentral styrking av driftsmidler til fast vitenskapelig ansatte.

Alternativene 3-4

FRIPRO-prosjektene er inndelt i følgende kategorier: Forskerprosjekter, Toppforsk og Unge forskertalenter.

Kriteriene som ligger til grunn for beskrivelsene av alternativene 3-4 er fast ansettelse på KD-bevilgning som professor eller førsteamanuensis med forskningsplikt. Gitt disse kriteriene, er det utelukkende rene forskerprosjekter som ligger til grunn for beregningene i de ulike alternativene.

Det var 11 prosjekter med karakteren 7 som fikk avslag ved behandlingen av 2013-søknadene til FRIPRO (24 prosjekter fikk tilslag med karakter 7). 70 prosjekter med karakteren 6 fikk avslag (27 prosjekter fikk tilslag, 20 av disse gjennom fellesløftet). Vi har ikke fått opplysninger fra NFR for 2013-søknadene om hvor mange av disse prosjektene som er rene forskningsprosjekter og hvor mange av prosjektene som oppfyller kriteriene om fast ansettelse på KD-bevilgning som professor eller førsteamanuensis med forskningsplikt.

Det var 31 prosjekter som fikk tilslag av 2015-søknadene til FRIPRO. Av disse var 13 var rene forskningsprosjekter, mens søknader til Toppforsk utgjorde 8 prosjekter, 5 prosjekter var knyttet til unge forskertalenter og 5 til mobilitetsstipend. Ingen prosjekter med karakteren 7 fikk avslag ved behandlingen.

Det var 27 prosjekter med karakteren 6 som fikk tilslag på sine søknader (12 rene forskerprosjekt, 9 Toppforsk og 6 unge forskertalenter). 58 prosjekter med karakteren 6 fikk avslag. 35 av disse prosjektene er rene forskerprosjekter og av disse har 20 prosjekter fast tilsatte på basisvirksomheten i stillinger som professorer og førsteamanuenser med forskningsplikt.

For 2015 søknaden er det altså 20 prosjekter som utgjør grunnlaget for vurdering av en satsing. Volumet på antall søknader med avslag og prosjektenes størrelse vil naturligvis kunne variere fra et år til et annet.

Alternativ 3 – Insentivmidler for å forbedre søknaden

En insentivordning skal bidra til å stimulere og motivere prosjektledere til å arbeide med forbedring av søknadene. Tilslag på FRIPRO fra NFR vil muliggjøre økt faglig aktivitet, og på sikt et større økonomisk handlingsrom. På bakgrunn av det etableres en ordning tilnærmet prosjektstøtteordningen (PES) for ERC (nivå kr 50.000).¹ Midlene skal stimulere til å forbedre søknaden, ikke finansiere prosjektet. Det er en forutsetning at det søkes prosjektstøtte fra NFR påfølgende år. Det foreslås ikke tilsvarende insentiver for ERC-søknader, da dette allerede er ivare tatt gjennom PES-ordningen.

Det kan anslagsvis gis inntil kr. 150.000 i insentivmidler per prosjekt, som en ettårig bevilgning.

Det etableres en årlig øvre ramme på 5 mill. kroner for å ta høyde for årlige variasjoner i antall prosjekter med avslag. Øker avslagene med karakter 6 og 7 betraktelig, må prisen på insentiv per prosjekt vurderes. Eventuelt kan øvre ramme vurderes.

Alternativ 4 Prosjektstøtte fra UiO (brofinansiering)

Formålet med å etablere en brofinansiering av prosjektstøtte er å sikre kontinuitet i forskningen. En brofinansiering fra UiOs side kan bidra til forhindre avbrudd i forskningsprosjektet i påvente av fortsatt ekstern finansiering.

Vurderingene og anslagene som beskrives i alternativene a-e nedenfor baserer seg på størrelsen på prosjektene som fikk avslag på 2015-søknadene. Forslag a) innebærer at UiO i inntil 3 år fullfinansierer forslagene, mens forslagene b)-e) bygger på at UiO delfinansierer

¹ PES gis til alle prosjektyper, men med ulik finansiering. ERC får kr. 50 000. For nærmere informasjon se: <http://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/fa/finansiering/uio-midler/pes-midler/>

forskningsprosjektene i inntil 3 år. Det forutsettes videre at det søkes FRIPRO-midler via NFR det påfølgende året. Dersom prosjektet får bevilgning fra NFR år 2 eller år 3, termineres støtten fra UiO.

a) UiO brofinansierer prosjektene helt

Gjennomsnittlig ligger prosjektsøknadene på 8,5 mill. kroner i prosjektperioden (3 år). Det er lite variasjon i søknadsbeløp mellom HUMSAM- og MEDNAT-prosjektene. Dersom UiO skulle gå inn på en ordning med 100% brofinansiering inntil prosjektene fikk NFR-bevilgning (maks 3 år), ville årlige kostnader, basert på avslagene på 2015-søknadene, beløpe seg til ca. 56 mill. kroner.

Oversikten under viser, basert på forutsetninger om tilsvarende støtte til 2016 og 2017-søknadene, hvordan dette vil slå ut i et flerårig perspektiv (alle tall e i 1000 kr):

100 % støtte

Avslag som gis UiO-støtte	2016	2017	2018	2019	2020
År 1	56 508	56 508	56 508	-	-
År 2	-	56 508	56 508	56 508	-
År 3	-	-	56 508	56 508	56 508
Sum	56 508	113 016	169 524	113 016	56 508

Avkortet brofinansiering av prosjektstøtte

Alternativene b)-d) viser ulike alternativer for avkortet prosjektstøtte.

b) UiO brofinansierer med 75% av prosjektkostnadene

Avslag som gis UiO-støtte	2016	2017	2018	2019	2020
År 1	42 381	42 381	42 381	-	-
År 2	-	42 381	42 381	42 381	-
År 3	-	-	42 381	42 381	42 381
Sum	42 381	84 762	127 143	84 762	42 381

c) UiO brofinansierer med 50% støtte av prosjektkostnadene

Avslag som gis UiO-støtte	2016	2017	2018	2019	2020
År 1	28 254	28 254	28 254	-	-
År 2	-	28 254	28 254	28 254	-
År 3	-	-	28 254	28 254	28 254
Sum	28 254	56 508	84 762	56 508	28 254

d) UiO brofinansierer med 25% støtte av prosjektkostnadene

Avslag som gis UiO-støtte	2016	2017	2018	2019	2020
År 1	14 127	14 127	14 127	-	-
År 2	-	14 127	14 127	14 127	-
År 3	-	-	14 127	14 127	14 127
Sum	14 127	28 254	42 381	28 254	14 127

e) Delvis brofinansiering av prosjektene – Etablering av årlig øvre ramme

Det etableres en satsing på nivå med UiOs tre tverrfakultære satsinger – ca. 10 mill. årlig. De tre satsingene vil i 2017 ha ramme på mellom 11 og 13 mill. kroner hver.

Vi går ut i fra en årlig ramme på 5 mill. kroner første året av satsingen (totalramme i treårig perspektiv, 15 millioner kroner). Prosjektstøtte bevilges for inntil tre år med forutsetning om å søke NFR (FRIPRO) på nytt påfølgende år. Dersom søknaden innvilges av NFR påfølgende år, termineres UiOs støtte.

Dersom nivået skal dekke kostnader tilsvarende en stipendiatstilling, tilsier det at 5 søknader vil tilkomme støtte.

Prioriteringene av søknadene kan enten gjøres av et fagutvalg (prioriteringsråd) eller av dekanene.

1. Fagråd/prioriteringsråd ved UiO

Det etableres et prioriteringsråd som vurderer søknadene og innstiller til rektor for beslutning. Etablering av et slikt råd vil kunne medføre økte administrasjonskostnader.

2. Dekanene prioriterer

Dekanene prioriterer blant hvilke søknader som skal innvilges innenfor den rammen styret fastsetter. Dekanene er ansvarlig for de strategiske prioriteringene. Dekanene skal samlet komme frem til en omforent innstilling som fremmes for rektor til beslutning.

Vurdering

Uavhengig av hvilket alternativ som vedtas, skal ordningen evalueres etter tre år.

Brofinansiering er forsøkt hos andre aktører tidligere. Forskningsrådet hadde inntil 2014 en ordning der de finansierte ERC-søkere som fikk toppkarakter, men ikke oppnådde støtte fra ERC. Støtten var på 75% av det opprinnelige søknadsbeløpet. Viktigste årsak til at Forskningsrådet stoppet ordningen, var at svært få søkte på nytt.

Det er grunn til bekymring dersom en slik ordning får samme effekt ved UiO. Det vil kunne føre til at det sendes færre søknader med potensiale, der resultatet er fallende eksterne inntekter for fagmiljøene. En annen effekt vil kunne være lavere RBO-tildeling, som for mange fagmiljøer er viktige frie midler.

Ordningen som etableres må gi tilstrekkelige insentiver til å søke NFR/FRIPRO på nytt.

Forslag til vedtak

Universitetsstyret ber universitetsdirektøren arbeide videre med å utdype og konkretisere alternativ som er omtalt som "Delvis brofinansiering av prosjektene - Etablering av årlig øvre ramme, punkt 2: dekanene prioriterer og innstiller til rektor for beslutning" (alternativ 4e, 2), frem til styret behandler UiOs årsplan 2017-19 og fordeling 2017 den 20.-21. juni 2016.